

Årsrapport 2013

Innovative løsninger for miljøets beste

FREVAR KF
Distriktets miljøbedrift

Innhold

Direktøren	3
Biogassanlegget	4
Avfallshåndteringen	6
Vannverket	8
Energigjenvinning	10
Renseanleggene	12
Åpne FREVAR	14
Forretningsområder	16
Styret	17
Beretning	18
Noter til regnskapet	22

Direktøren

FREVAR KF eier, driver, vedlikeholder og utvikler kommunens anlegg innen behandling av avfall, rensing av avløp og produksjon av drikkevann. Vi er et foretak med fokus på drift, utvikling og vekst basert på våre kjernevirksomheter, vår kompetanse og våre anlegg.

Om året som har gått

2013 var preget av energiforhandlinger med industrien for å kunne sikre fortsatt drift av energigjenvinningsanlegget. Etter nesten 12 måneder med konstruktive samtaler kunne FREVAR enes med industrien. Viktig industriell økologi på Øra industriområde er sikret for en ny periode.

I løpet av 2013 ble også det nye biogass-anlegget ferdigstilt, og kunne settes i drift i juli. Etter innledende tidvis tøff oppstartsdrift går biogassproduksjonen nå bra. Anlegget har, som alle industrianlegg, behov for, og krav til forbedring og optimalisering. Utviklingen skjer raskt takket være godt samarbeid med våre leverandører, FREVARs store nettverk i biogassbransjen, og våre dyktige medarbeidere med kompetanse på nettopp drift av anlegg.

Biogassanlegget er et godt eksempel på de mange synergier som finnes og benyttes på FREVAR. Bruk av «restprodukter» som råvarer, og bruk av miljøvennlig avfallsbasert energi viser at man kan produsere biogass med fokus på miljø, økonomi og samfunn. På FREVAR er vi stolte av å bidra til å forsyne de ca 100 biogass-bussene i Østfold med klimanøytral energi.

På avfallshåndteringen er vi klare for å oppfylle våre forpliktelser i mudderprosjektet «Røsvikrenna». Kystverket er i en avsluttende prosess før prosjektet forhåpentligvis starter opp høsten 2014.

Villere, våtere vær er vel neppe noe nytt for noen lenger. En av konsekvensene er at produksjonen av drikkevann kan bli utfordrende. FREVARs styre har vedtatt en strategiplan hvor det viktigste momentet er sikring av drikkevannets kvalitet. I 2014 starter FREVAR opp et prosjekt med bygging av kullfilter på vannverket. Dette vil sikre drikkevannets kvalitet til både innbyggerne og industrien. Kullfilteret vil, sammen med øvrige rensetrinn på vannverket, møte og håndtere de nye forurensingene som kommer av ekstrem nedbør på kort tid.

Utfordringer gir nye muligheter. 2013 kan sies å ha vært FREVARs tøffeste år noensinne. Utfordringene har tidvis stått i kø, ikke minst på det økonomiske planet. Ledelsen startet tidlig på året opp et forbedringsprosjekt som ble gitt arbeidsnavnet «FREVAR Case 2013». Prosjektet ble drøftet og forankret sammen med styret og de tillitsvalgte. Det tar for seg forbedringer innenfor alle FREVARs aktiviteter. Effektueringen av prosjektet bidrar til at vi kan drive anleggene videre med bedre resultater.

Jeg takker for den gode innsatsen og den konstruktive holdningen som alle ansatte ved FREVAR viser hver dag på jobb. Det er det som er ekte hverdagsmagi! Utnyttelsen av synergier og samdrift er stor. Det er evnen til å se, og utnytte synergiene, som er nøkkelen til FREVARs fremtidige suksess!

Fredrikstad, 11.02.2014

Fredrik Hellström, direktør

Biogassanlegget

Vårt nyeste anlegg, som er en viktig brikke i biogassatsningen i Østfold.

Biogassanlegget er FREVARs nyeste anlegg. Første spadestikk ble foretatt november 2011, og det stod ferdig juli 2013. Enova bevilget 15 mill. i støtte, den totale investeringen ble til sammen ca 100 mill.

Hva skjer i biogassanlegget?

- Biologisk behandling av matavfall fra kommuner og fra næring.
- Produserer biogass som brukes til miljøvennlig drivstoff for busser og andre kjøretøy.
- Leverer biogass til de nye bussene i Østfold.
- Produserer fornybar og næringsrik biogjødsel som kan brukes i landbruket.
- Kapasitet på behandling av 30 000 tonn matavfall i året.
- Et viktig miljø- og klimatiltak; biogass og biogjødsel kan erstatte produkter basert på fossile kilder.

Teknologi

Biogassanlegget er bygget med beste tilgjengelige teknologi i markedet. Oppgradering av gassen foregår med fjerning av CO₂ i en såkalt aminprosess. Dette sikrer at biogassen som drivstoff blir CO₂-nøytral, og gir en miljøvennlig drift av gassbiler i fremtiden.

- 4 stk mottakstanker á 200 m³
- 1 stk utrátningstank på 3000 m³
- 3 stk hygieniseringstanker á 17 m³
- 1 stk luktreduksjonsanlegg
- 1 stk oppgraderingsanlegg av rågass til drivstoffkvalitet
- 1 stk komprimerings- og flakfyllingsanlegg for gassen

Biogass som drivstoff

Biogass er et CO₂-nøytralt drivstoff, og er et av de mest miljøvennlige drivstoffalternativene vi har i dag. Karbondioksidet som genereres ved forbrenning av biogass som drivstoff, er allerede en del av det naturlige kretsløpet. Ved å bruke biogass i stedet for bensin eller diesel, unngår man å tilføre ny CO₂ til atmosfæren. Dessuten har biogass en positiv miljøeffekt, fordi bruk av biogass reduserer utslipp av svevestøv og nitrogenoksider.

Biogass som drivstoff er svært godt egnet for både busser, taxier og næringsliv. Østfold Kollektivtrafikk investerte i nærmere 100 nye biogassbusser som skal gå i Fredrikstad, Sarpsborg, Hvaler og Råde. Til sammen vil disse bussene erstatte 1,62 millioner liter diesel og redusere klimagassutslippene med ca 4 400 tonn CO₂ (kilde Østfold Kollektivtrafikk).

Avfallshåndtering

Sortering, gjenbruk, gjenvinning, bærekraftig deponering . avfallshåndtering for framtiden.

Kretsløpstankegang

Avfallshåndtering er et spørsmål om å tilrettelegge for nyttige kretsløp av materialer og energi, og samtidig sørge for kontroll med kretsløpet av forurensninger. Med mål om å være nytenkende har FREVAR bevisst tilrettelagt for at de ulike interne behandlingsmetodene skal være effektive, miljøtilpasset og godkjent av myndighetene.

Oppgavene i avdelingen er mangfoldige og utfordrende. Behandlingsområdene er oppdelt i blant annet logistikk, deponidrift, kompostering, håndtering av farlig avfall, rensing og mottak av forurenset jord med mer.

Gjenvinningsstasjonen

Gjenvinningsstasjonen (GVS) ved FREVAR er et tilbud for husholdningene i kommunen for å ta imot grovavfall som ikke samles inn over den ordinære renovasjonsordningen. Næringsavfall skal leveres til nabobedriften ØGAS.

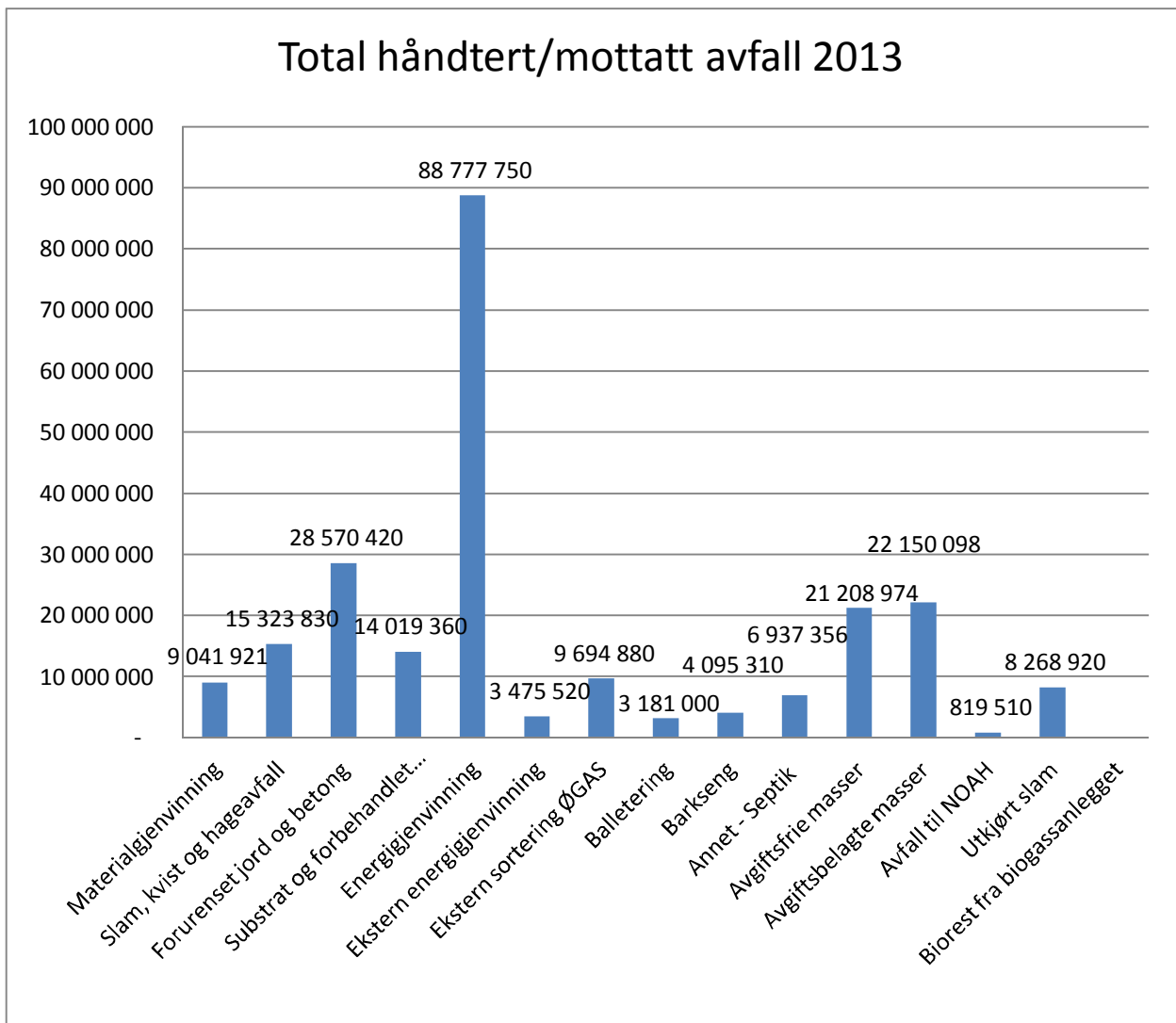
Intensjonen ved drift av GVS ved FREVAR, er å tilrettelegge for en høyest mulig grad av material- og energigjenvinning, og i tillegg bidra til en god tilrettelegging for mottak av farlig avfall.

Stasjonen mottok 26 112 tonn grovavfall fra husholdningene i 2013. Av dette var 724 tonn farlig avfall. Anlegget brukes flittig av innbyggerne i lokalsamfunnet, og er det anlegget ved FREVAR som blir mest besøkt.

Ørakanalen lager et naturlig skille mellom deponiområdet og Øra naturreservat.

Vannverket

Vann er vårt viktigste næringsmiddel. FREVAR skal produsere nok vann og godt vann til Fredrikstad kommunes innbyggere.

Vannets vei

Vannverket har Glomma som råvannskilde. Råvannsinntaket ligger i Vestvannet/ Isnesfjorden, en biarm av Glomma. Det er en terskelfjord, og vannet skiftes ut ca to ganger i året. Fra Vestvannet graviterer vannet igjennom en 3 km tidligere tømmertunnel ned til et silhus. Videre renner vannet ved selvføll ca 2,5 km inn til en råvannspumpestasjon. Fra pumpestasjonen løftes vannet ca 60 m opp gjennom en ca 2 km lang pumpeledning, og videre med selvføll i en 2 km rørledning ned til et råvannsreservoar, Borredalsvannet. Der renner vannet via en mikrosil før det ved selvføll kommer inn til vannverket.

Vannverket er et fullrenseanlegg med koagulering, flokkulering, sedimentering, filtrering og desinfisering. Det benyttes aluminiumsulfat som fellingskjemikalium, polymer som hjelpekoagulant, natronlut til pH-justering og kloramin til desinfisering. Koagulering og sedimentering er delt i 2 paralleller, mens filtrene er delt i 8 enheter. Filtrene er tomediafiltre med 0,65 m støttegrus og sand, og 0,8 m Filtralite. Prosessen overvåkes og reguleres av et avansert prosesskontrollsystem.

Kvalitet og kontroll

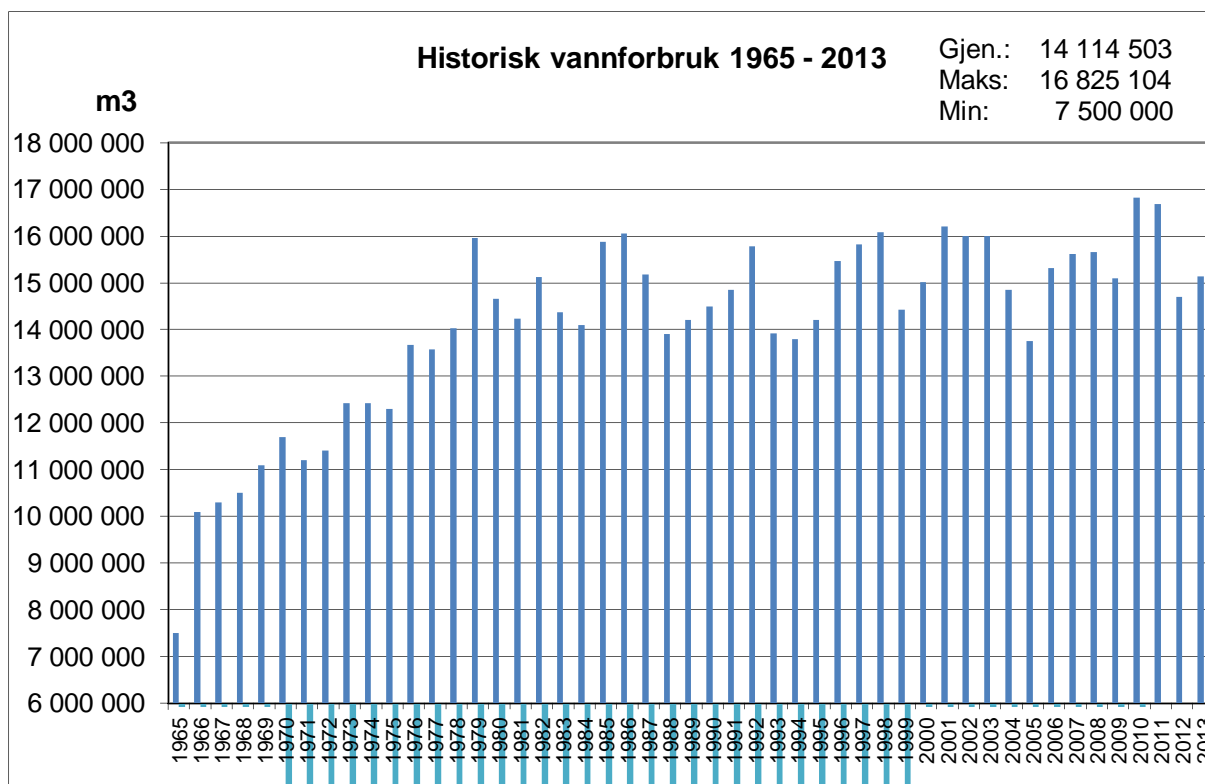
Vannkvaliteten på råvann og rentvann overvåkes kontinuerlig. Det blir tatt vannanalyser hvor resultatene fortløpende blir overført til dataskjerm i kontrollrommet. I tillegg utføres det et prøveprogram for analyser i henhold til Drikkevannsforskriften. Programmet er satt opp i samarbeid med Mattilsynet, hvor det oversendes hvert år.

Det har vært stabile og gode rensforhold igjennom hele 2013. Det viser også resultatene for det ferdig produserte drikkevannet. De er godt innenfor gjeldende Drikkevannsforskrift, og av god kvalitet.

År	Turbiditet (FTU)		Farge (mg Pt/l)		pH		Al-rest (mg/l)
	Råvann	Rentvann	Råvann	Rentvann	Råvann	Rentvann	Rentvann
2013	5,7	0,037	72	2	6,4	8,1	0,030
2012	4,8	0,035	60	3	6,3	7,5	0,030
2011	4,1	0,040	78	2	6,3	8,1	0,030
2010	3,7	0,040	41	3	7,1	8,0	0,040
2009	4,3	0,055	38	2	6,5	8,3	0,029
Krav	-	1,00	-	20	-	6,5-9,5	0,200

Vannproduksjonen har økt betydelig fra den gangen vannverket ble bygget. Hovedårsakene er økt industrivirksomhet, det moderne menneskets behov og at jord, samt at ledningsnettene eldes og lekkasjene øker. I 2010 ble det produsert den høyeste vannmengden som er gjort siden anlegget ble satt i drift.

Energigjenvinning

Avfallet . en viktig energiressurs. FREVAR brenner for miljøet!

Bærekraftig avfallshåndtering

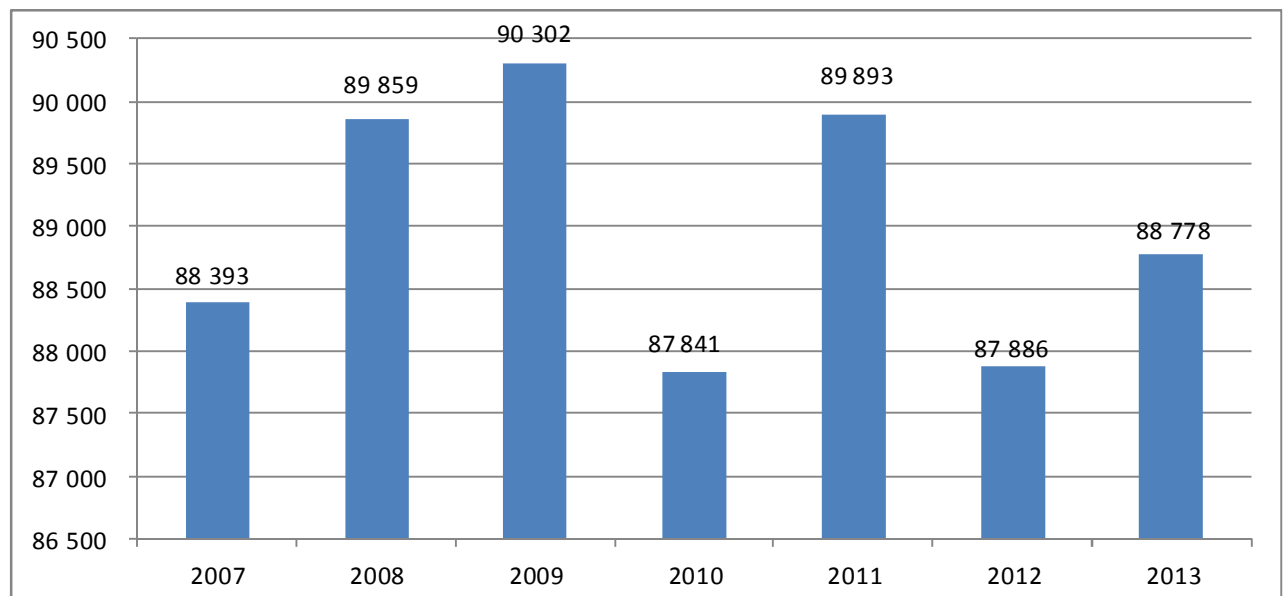
FREVAR har i en årrekke arbeidet med tekniske tiltak og energieffektivisering i energigjenvinningsanlegget. Målet har vært å sikre lave utslipp til miljøet, å bedre konkurranseevnen, og være forberedt på skjerpet konkurranse i markedet. Dette arbeidet har gjort energigjenvinningsanlegget til et effektivt og konkurransedyktig anlegg.

Årets drifts- og produksjonssituasjon har vært god. I alt 88 778 tonn avfall ble energigjenvunnet, og energileveransen endte på ca 190 GWh (salg til industri og fjernvarme). Øvrig energi avsettes internt.

Totalt levert fra kjelesystem

År	Mengde (tonn)	Produsert energi (GWh)	Gj.v.-prosent	Tilsv. tonn fyringsolje	Redusert mengde CO ₂
2013	88 778	226	98,6	22 194	70 356
2012	87 887	207	96,7	21 972	69 650
2011	89 893	217	96,3	22 473	71 240
2010	87 841	222	96,2	21 960	69 614
2009	90 302	225	94,8	22 575	71 564

Avfall til energigjenvinning

Resultater av utslippsmålinger 2013

Parameter	Snitt 2012	Snitt 2013	Første måling 2013	Andre måling 2013	Konsesjonskrav	Enhet
Støv	0,65	1,8	1,65	2,0	10	mg/Nm ³
Hg	0,32	0,25	0,08	0,41	30	µg/Nm ³
Cd+Tl	0,6	0,07	0,09	0,05	50	µg/Nm ³
Sum av (Pb+Cr+Cu+Co+Mn+ Ni+As+Sb+V+Sn)	50	42	32	52	500	µg/Nm ³
CO	30	50	63	37	50/100	mg/Nm ³
SO ₂	19	0,5	0,1	0,9	50	mg/Nm ³
TOC	0,6	1,2	1,4	1,0	10	mg/Nm ³
HF	0,008	0,005	0,004	0,006	1	mg/Nm ³
HCl	0,10	0,18	0,020	0,34	10	mg/Nm ³
Dioksiner	0,0015	0,0015	0,0010	0,0020	0,1	ng/Nm ³
NH ₃	1,2	1,0	0,58	1,5	10	mg/Nm ³
NO _x (NO ₂)	61	141	127	155	200	mg/Nm ³

Anlegget har konsesjon for drift gitt av Fylkesmannen i Østfold. Konsesjonskravene for utslipp til luft og vann er strenge, og er basert på EU-direktivet om forbrenning av avfall.

Restproduktene elektrofilterstøv og røkgasslam transporteres fortløpende til NOAH Langøya for sluttbehandling. Posefilterstøv gjenbrukes direkte i prosessen, og bunnaske (slag) blir sortert for metaller, siktet og deretter brukt som anleggsmasse på deponiområdet.

Renseanleggene

Rent badevann langs kysten vår. Avløpsrensing har en meget positiv innvirkning på vannkvaliteten i Glomma/Ytre Oslofjord.

Vannforvaltning

Renseanlegget Øra RA er et mekanisk/kjemisk anlegg. Anlegget mottar avløpet fra Fredrikstad og Hvaler kommuner, som inkluderer husholdninger og industri. Tilhørende er også 10 pumpestasjoner med ledningsnett.

Renseprosessen fjerner partikulært materiale, næringsalter i form av fosfor (krav 90 %) og organisk stoff (krav 60 %).

En av utfordringene til avløpsrenseanlegget er at det i løpet av året er store variasjoner i tilførselen av avløp til anlegget. Store nedbørsmengder gir store vannføringer grunnet felles-systemer samt lekkasjer inn i nettet. Tilførte mengder avløpsvann til avløpsrenseanlegget har variert fra ca 20 000 m³ til nærmere 120 000 m³ pr døgn gjennom 2013.

Driftsdata

	2010	2011	2012	2013
Vannmengde tilført (m ³)	13 439 783	15 234 072	14 594 093	14 879 578
Til kjemisk trinn (m ³)	12 806 287	14 270 084	13 499 780	13 581 244
Overløp (m ³)	633 496	963 987	1 094 314	1 298 334
Forbruk av JKL (tonn)	5421	4819	5073	6117
Spesifikk forbruk av JKL (g/m ³)	446	360	393	478

Kretsløp

Renseprosessen feller ut forurensningene i form av slam, som utråttes i to store rånetanker. Det er i løpet av året blitt produsert i alt 7454 tonn slam med et midlere tørrstoffinnhold på 32 %. Slammet mellomlagres på deponiområdet, og kjøres så ut som jordforbedring til lokale bønder i distriktet. På denne måten kommer næringsaltene tilbake til kretsløpet.

FREVAR drifter også et naturbasert renseanlegg . Kvernhuset RA, som renser avløpsvann fra Kvernhuset skole og 6 stk eneboliger.

Driftsdata Kvernhuset

	2010	2011	2012	2013
Renset vannmengde (m ³)	8421	5848	6812	10 392
Overløp (timer)	659	195	519	611
Slamtømming (m ³)	75-100	0	0	0

Videre driftes et anlegg for vannbehandling fra røkgassrensetrinnet fra energigjenvinningsanlegget - von Roll, samt sigevannsnettet på deponiet med tilhørende pumpestasjoner. I tillegg kommer substratmottak og driftsansvaret for Fredrikstad Biogass AS.

Åpne FREVAR

Åpenhet ved alle sider av driften av anleggene gir trygghet for oss . og trygghet for våre naboer og eiere i Fredrikstad kommune.

FREVAR KF er en del av Fredrikstad kommune noe som betyr at Offentleglova og Lov om offentlige anskaffelser gjelder for oss. Det setter vi pris på. FREVAR tilbyr full åpenhet og hvis noen ønsker å se oss i kortene, er de selvfølgelig hjertelig velkomne til det. Vi vet at offentlig eierskap av samfunnsmessig viktig infrastruktur sikrer allmennhetens innflytelse på samfunnsutviklingen. Driften av våre anlegg har stor innvirkning på både miljø, økonomi og samfunn her i distriktet. Vi tror at åpenhet bidrar til at denne påvirkningen blir positiv.

Samfunnsansvar i praksis

FREVAR ønsker å ta samfunnsansvar og være medvirkende til at unge mennesker får utvikle seg og utdanne seg. Derfor har FREVAR til enhver tid, blant annet lærlinger, utplasseringsplasser og praksisplasser. Vi kaller det samfunnsansvar i praksis.

Miljøsertifisering

FREVAR er sertifisert i henhold til miljøstandard ISO 14001 siden 27.11.2000, og vannverket er i tillegg kvalitetssertifisert etter ISO 9001. Vi var blant de første innenfor vår bransje med slik sertifisering.

En sertifikatperiode varer i 3 år, så må virksomheten resertifiseres for å opprettholde status som sertifisert. FREVAR ble resertifisert for nye 3 år høsten 2003, 2006 og 2009. Høsten 2012 ble det på ny gjennomført resertifisering, da ved vår nye partner Intertek Certifikation AS.

Virksomheten medfører miljøpåvirkning når det gjelder utslipp til luft og vann, støy og lukt. De virkningene som anses vesentlige for FREVAR totalt sett, er utslipp til luft og vann. Dette begrunnes i lovbestemte krav, samt:

- Utslipp til luft fra energigjenvinningsanlegget i form av drøye 70 000 Nm³/h rensert røykgass.
- Utslipp til luft fra ca 450 mål deponiareale (diffuse utslipp).
- Utslipp til vann i form av ca 30 000 m³/døgn rensert avløpsvann fra hovedrenseanlegget. I tillegg kommer ca 90 m³/døgn fra røykgassrenseanlegget.

De største positive miljøpåvirkningene er:

- Produksjon av drikkevann for Fredrikstad og Hvaler kommuner.
- Rensing av avløpsvann fra Fredrikstad og Hvaler kommuner. Slam- og biogassproduksjon.
- Avfallshåndtering, omfattende forbrenning med energigjenvinning, sortering, gjenvinning og deponering.
- Leveranse av høytrykksdamp til nærliggende prosessindustri, som erstatning for drøye 20 000 tonn fyringsolje/år.

Intertek NORSK AKKREDITERING

Likestilling

Foretaket har et aktivt forhold til likestilling i ansettelsesprosesser og har økt kvinneandelen fra 20 % i 2012 til 24 % i 2013. Dette til tross for at rekrutteringen ofte foregår innen svært mannsdominerte bransjer.

Ved foretaket var det ved utgangen av året 74 dyktige medarbeidere ansatt. Av disse er andelen 24 % kvinner og 75 % menn. Av styrets 7 medlemmer er 2 kvinner og 5 menn. Dette utgjør en andel på 28,6 % kvinner og 71,4 % menn. Foretakets ledergruppe består av 33 % kvinner og 67 % menn.

Sykefravær og trivsel

FREVAR er en IA bedrift og arbeider kontinuerlig med å tilrettelegge for helsefremmende arbeidsplasser. Dette ivaretas blant annet i arbeidsmiljøutvalg, ved HMS tiltak, tett oppfølging og tilrettelegging. Det er av stor verdi at vi har engasjerte og initiativrike medarbeidere som administrerer og arrangerer ulike trivsels tiltak.

Vi mener at FREVAR sin lave turnover viser at det er stor trivsel blant ansatte, noe som underbygges av sykefraværet som endte på 6,0 % for 2013. Gjennomsnittsalderen på FREVAR ved utgangen av året er 48,8 år.

Kontinuerlig forbedringsarbeid og utvikling

Vi har tro på et åpent samarbeid i bedriften og regelmessige oppfølgingsmøter. Derfor praktiserer vi faste tillitsvalgtsmøter, arbeidsmiljøutvalgsmøter og allmøter. For å lære av andre og utvikle oss, har vi også invitert andre bedrifter til å komme og fortelle om sitt forbedringsarbeid. I arbeidsmiljøutvalget deltar også representanter fra HMS-avdelingen i Fredrikstad kommune.

FREVAR case 2013

Den økonomiske situasjonen foretaket har vært i 2013 har medført behov for å avdekke potensiale for økte inntekter og sparte kostnader. Ledelsen initierte derfor prosjektet case 2013, med nettopp dette formålet. Alle gode krefter ble mobilisert, og styret og de tillitsvalgte har sammen med ledelsen utarbeidet en «verktøykasse» med tiltak.

Noen av tiltakene ser vi virkning av allerede i 2013, mens andre tiltak har lengre horisont.

Formålet er en mer effektiv drift, utnytte tilgjengelig potensiale, skape verdier for våre eier samt å trygge våre arbeidsplasser. Samtidig er vi hele tiden bevisste på at våre anlegg og vår drift, har stor påvirkning på miljøet rundt oss, og samfunnet vi lever i.

Forretningsområder

Alt forretningsengasjement bygger på foretakets verdier, vedtekter og vedtak i våre styrende organer. Det fokuseres på positive synergier, kvalitet og kompetanse.

Østfold Gjenvinning AS Æ ØGAS (eierskap 34,02%)

For FREVAR er ØGAS strategisk viktig. Sammen med den andre eieren, Norsk Gjenvinning AS, ønsker vi å delta i den delen av verdikjeden som omhandler sortering av næringsavfall for materialgjenvinning og brenselproduksjon.

Eierskap i ØGAS har gitt oss økonomisk avkastning, samt innflytelse på utviklingen av en viktig bedrift beliggende på vårt område.

Bioressurs Østlandet AS Æ BRØAS (eierskap 50%)

BRØAS er etablert sammen med Lindum Ressurs og Gjenvinning AS. Hovedformålet har for FREVARs del vært å skaffe ny alternativ virksomhet til deponiområdet etter at deponiforbudet trådte i kraft i 2009.

BRØAS er aktive innenfor sitt marked, og deler årlig ut utbytte til sine eiere.

Fredrikstad Biogass AS Æ FBAS (eierskap 50%)

FBAS eies av FREVAR og Borg Buss AS, og er opprettet hovedsakelig av miljøhensyn. FBAS har vært en betydelig bidragsyter til utviklingen innen biogass i Østfold og Norge. Selskapet var i sin tid en pioner innenfor biogassproduksjon i Norge, og har bidratt med betydelige miljø- og samfunnsgevinster.

Selskapet er på nyåret 2014 vedtatt avvirket. Produksjonen av all biogass er så blitt samlet ved FREVARs nye biogassanlegg (BA), og vil foregå i egen regi.

Fredrikstad Fjernvarme AS Æ FFAS (eierskap 32,5%)

FREVAR eier FFAS sammen med Fredrikstad Energi og Fortum Holding.

Siden 2004 har FREVAR hatt driftsansvaret for selskapets varmesentraler, mens utbygging av rørsystemet har foregått. Hovedvarmekilde for FFAS er Hafslund Varme AS . Bio-EI som kom i drift i 2008. FREVAR er reservevarmekilde for FFAS.

Hafslund Varme AS - Bio-EI - BEF (25-års operatøravtale)

Hafslund Varme AS bygde i 2007 et energigjenvinningsanlegg i tilknytning til FREVARs eget anlegg på Øra. Anlegget har vært i drift fra midten av 2008, og samdriftes med FREVARs anlegg iht. operatør- og samarbeidsavtaler. Anlegget er hovedleverandør av energi til FFAS.

Styret

FREVAR er et kommunalt foretak . en del av kommunen. Styret rapporterer til bystyret i Fredrikstad.

Styrets sammensetning

Styret har sittet siden juni 2012. Alle styremedlemmene, 5 valgt av bystyret og 2 valgt av de ansatte ved foretaket, er likeverdige medlemmer.

Direktøren er direkte underlagt styret.

De prinsippene som ligger til grunn for organisering i et kommunalt foretak gir styret stor selvstendighet, uten å svekke den kommunale styringen av virksomheten. Til forskjell fra kommunalt eide aksjeselskap, som er rettslig og økonomisk adskilt fra kommunen, er kommunale foretak en juridisk del av kommunen.

Styrets arbeid

I løpet av 2013 har styret avholdt 11 styremøter. Det har blitt behandlet 38 saker, hvor saksframlegget har blitt forberedt av administrasjonen ved foretaket. 2 av sakene (årsregnskap 2012 og budsjett og handlingsplan 2014-2017) har blitt endelig avgjort av bystyret som er foretakets representantskap.

Styret har gjennomført kurs i henholdsvis regnskapsforståelse og regnskapsanalyse. Når det gjelder fagkonferanser har dette i 2013 blitt holdt på et minimum. Det er dog viktig at styret er kjent med de mange og spesifikke fagområdene FREVAR driver innenfor og i 2013 har det blitt fokusert på å bli kjent med de forskjellige anleggene foretaket driver.

Året har vært preget av den økonomiske situasjonen til foretaket. Styret har i samarbeid med ledelsen og de tillitsvalgte ved foretaket utarbeidet tiltak for å bedre inntjening og kutte kostnader. Dette har vært en positiv opplevelse, som viser at det er et godt samarbeid mellom styret, ledelsen og øvrige ansatte ved foretaket.

Styret er, med det utgangspunkt foretaket hadde, tilfreds med resultatet for 2013. Dette gjelder både innenfor den selvkostfinansierte delen, og den kommersielle delen. Årets næringsunderskudd er mindre enn budsjett, noe som er et resultat av målrettet arbeid innenfor mange områder.

Victor
Kristiansen
styreleder

Hege
Dubec
nestleder

Leif Eriksen

Rita
Holberg

Bjørn
Tindlund

Tom
Segeberblad

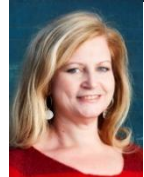
Ørnulf
Nordli

Fredrik
Hellström
direktør

Ann-Kristin
Stedjeberg
sekretær

Beretning

FREVAR er organisert som et kommunalt foretak og fører regnskap etter Regnskapsloven. Den største delen av omsetningen kommer fra andre enn eieren Fredrikstad kommune. Foretaket framstår som en sterk og konkurransedyktig aktør i markedet.

Resultatet

I 2013 kom ca. 60 % av omsetningen fra konkurranseutsatt næringsvirksomhet, mens ca. 40 % av omsetningen er avgiftsfinansiert og drives etter selvkost-prinsippet. Hvilke deler som skal drives etter forretningsmessige prinsipper, er spesifisert i stiftelsesgrunnlaget til foretaket.

Forutsetningen for fortsatt drift er til stede, og årsregnskapet for 2013 er satt opp under denne forutsetningen. Regnskapet er revidert iht. Regnskapsloven.

2013 har vært et år med høyt aktivitetsnivå og mange utfordringer. Det har gjennom hele året vært fokusert på god drift av anleggene og optimalisering av organisasjonen. Driftsmessig har den største utfordringen vært driften på det nye biogassanlegget. Administrativt har det blitt brukt store ressurser på å forhandle fram nye avtaler med energikundene. Forhandlingsprosessen varte i 11,5 måneder, og var ferdig 3. januar 2014.

Foretakets regnskapsmessige resultat for forretningsvirksomheten ble i 2013 et underskudd på kr 994.130,- som er kr 2,3 mill. bedre enn budsjett. Både energigjenvinningsanlegget og avfallshåndteringen har bedre resultater enn budsjettet, mens det første halvåret med drift i det nye biogassanlegget medførte store utfordringer.

Total omsetning innenfor næringsvirksomheten utgjør ca. kr 116 mill i 2013. Dette er en nedgang på 7 % fra 2012. Nedgangen skyldes hovedsakelig nedgang i avfallsmarkedet. Ubalanse mellom markedets prising av avfall til energigjenvinning samt siste år på gamle energiavtaler bidrar sammen med en utfordrende start på det nye biogassanlegget til at FREVAR KF

totalt sett har et underskudd på næringsdriften i 2013.

Innenfor selvkostområdet er det utført tjenester for totalt kr 81 mill. Samlet avviker de totale kostnadene innenfor selvkostområdet med mindre enn 0,5 % fra budsjett.

Tabellen nedenfor viser årets resultat totalt sett for foretaket, resultatet innenfor selvkostområdene, og resultatet av næringsvirksomheten, fordelt pr drifts-avdeling.

Årets resultat i hele 1000:

Avdeling	Resultat	Resultat selvkost	Resultat næring
11 RA	1 555	1 555	-
12 FA	5 128	607	4 521
13 AH	-9 309	-1 793	-7 516
14 VA	-885	-665	-221
38 NÆRING	4 210	-	4 210
	699	-295	994

Tilgang til masser som behandles på deponiarealene i 2013 har bidratt vesentlig til omsetningen ved avfallshåndteringen. Dette viser også viktigheten av å disponere arealene i henhold til vedtatt fyllingsplan. Det er et stort ansvar å forvalte det resterende deponivolumet med samfunnsmessig fokus. Stadig lavere inntekter på avfall inn til energigjenvinningsanlegget, samtidig med at energiinntektene har stått stille, har i 2013 medført underskudd på energigjenvinningsanlegget. Store utfordringer i forbindelse med oppstart av nytt biogassanlegg har også bidratt til det totale underskuddet. Et av foretakets datterselskap, Bioressurs Østlandet AS (BRØAS) har også bidratt med kr 1.450.000,- i utbytte i 2013.

Resultatdisponering

Resultatet innenfor selvkostdriften er saldert mot bundne selvkostfond pr. avgiftområde. Årets resultat ga følgende endringer i foretakets selvkostfond:

	IB 2013	2013	UB 2013	
	Renter	Avregning		
Renovasjon	-382	-10	-1 186	-1 578
Vann	-316	-8	-665	-989
Avløp	1	0	1 555	1 556
	-697	-18	-295	-1 011

Negative tall er positive fondsmidler.

Kommunen totalt sett har positivt selvkostfond innenfor avløp. Det vil bli tilført kr 1.555.327,94 fra selvkostfondet til Teknisk Drift (TD) for å balansere ut selvkostfondet til FREVAR innenfor avløp.

Selvkostfondene skal brukes til drift innenfor de forskjellige avgiftsområdene innen 3-5 år. Dette bidrar til at prisene kan holdes mer stabile. Selvkostfondene ved FREVAR er nå så lave at det er budsjettert prisøkning innenfor de forskjellige avgiftsområdene.

Resultatet fra årets næringsvirksomhet ble et underskudd på kr 994.130,58.

Næringsunderskuddet dekkes inn av foretakets opptjente egenkapital tilhørende næringsvirksomheten.

Endelig beslutning om inndekning av underskuddet treffes av foretakets representantskap, som er bystyret i Fredrikstad kommune.

Resultatregnskap pr 01.01. ÷ 31.12.

	Note	2013	2012
Salgsinntekt	9	180 247 136	184 804 848
Annen driftsinntekt		13 613 130	14 017 252
Sum driftsinntekt		193 860 266	198 822 099
Varekostnad		-42 120 658	-35 658 898
Lønnskostnad	4,5	-58 330 745	-55 487 189
Avskrivning	1	-15 640 651	-15 410 804
Annen driftskostnad		-77 663 659	-87 168 994
Sum driftskostnad		-193 755 714	-193 725 885
Driftsresultat		104 552	5 096 214
Inntekt fra investering i datterselskap		1 450 000	2 000 000
Renteinntekter		2 253 309	2 340 065
Andre finansinntekter		387 370	321 410
Rentekostnader		-4 787 162	-3 965 695
Andre finanskostnader		-107 108	-107 492
Ordinært resultat før skattekostnad		-699 039	5 684 502
Ordinært resultat		-699 039	5 684 502
Overføring selv kostfond	12,13	-295 092	4 235 664
Årsresultat		-994 131	9 920 165

Balanse pr 01.01. - 31.12.

EIENDELER	Note	2013	2012
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	1,14	313 357 276	223 441 317
Anlegg under oppføring	1	10 580 788	72 167 314
Maskiner, anlegg, inventar ol.	1,14	46 934 047	39 621 410
Sum varige driftsmidler		370 872 111	335 230 041
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler	7	14 101 000	14 101 000
Sum finansielle anleggsmidler		14 101 000	14 101 000
Sum anleggsmidler		384 973 111	349 331 041
Omløpsmidler			
Varelager		7 117 495	10 396 616
Fordringer			
Kundefordringer		23 687 689	25 118 566
Andre fordringer		3 318 116	2 990 148
Sum fordringer		27 005 805	28 108 714
Bankinnskudd, kontanter o.l.	8	99 176 169	90 006 029
Sum omløpsmidler		133 299 468	128 511 359
Sum eiendeler		518 272 579	477 842 400

Balanse pr 01.01. - 31.12.

EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2013	2012
EGENKAPITAL			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	11	179 326 041	188 305 875
Sum opptjent egenkapital		179 326 041	188 305 875
Underskudd forretningsdrift	11	-994 131	9 920 165
Sum egenkapital		178 331 910	198 226 041
GJELD			
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	4	10 156 115	8 720 013
Andre avsetninger for forpliktelser	2,13	51 997 473	53 460 318
Sum avsetninger for forpliktelser		62 153 588	62 180 331
Annen langsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	3	240 488 370	185 511 308
Sum annen langsiktig gjeld		240 488 370	185 511 308
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		23 437 549	17 347 437
Skyldige offentlige avgifter		6 701 668	3 501 041
Annen kortsiktig gjeld		7 159 494	11 076 242
Sum kortsiktig gjeld		37 298 711	31 924 720
Sum gjeld		339 940 669	279 616 359
Sum egenkapital og gjeld		518 272 579	477 842 400

Fredrikstad 14.02.2014

 Victor Kristiansen
 styreleder

 Hege Døbec
 nestleder

 Rita Holberg
 styremedlem

 Bjørn Tindlund
 styremedlem

 Leif Eriksen
 styremedlem

 Tom Segerblad
 styremedlem

 Ørnulf Nordli
 styremedlem

 Fredrik Hellström
 direktør

Noter til regnskapet

Regnskapsprinsipper

Regnskapet er satt opp etter Regnskapslovens regler.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende.

Lager

Lagerbeholdningen er verdsatt til inngående verdier. Fra 2013 er deler av varelageret omklassifisert og aktivert, for å gi riktigere balanse etter formelle krav.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets levetid dersom de har levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr 50 000. Direkte

vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet.

Pensjoner

Foretakets pensjonsansvar i forhold til den ordinære tariffestede pensjonsordningen er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse. Denne ordningen gir en definert ytelse i henhold til tariffavtalen i kommunal sektor. Fordi det foretas en fordeling av den aktuarmessige risiko mellom alle foretakene, kommunene og fylkeskommunene som deltar i ordningen, tilfredsstiller den kriteriene for det som betegnes som en Multiemployer-plan. I tråd med internasjonal praksis for slike Multiemployer-planer er den regnskapsførte årlige pensjonskostnaden i 2013 lik påløpt (netto) pensjonspremie. Fremtidige premier vil påvirkes av risikomessige over- eller underskudd på nåværende og tidligere ansatte både i FREVAR og i andre kommuner/foretak som inngår i ordningen. Premien vil også være påvirket av avkastning, lønnsvekst og utviklingen i folketrygdens grunnbeløp. I tillegg til den ordinære tariffestede tjenestepensjonsordningen kommer ytelser i form av avtalefestet pensjon til aldersgruppen 62 til 64 år. Også denne ordningen er vurdert å være en Multiemployer-plan, og kostnadsføres i takt med faktisk innbetalt premie. Forpliktelsen knyttet til arbeidsgivers egenandel ved ansattes faktiske bruk av ordningen er balanseført.

Note 1 Æ Varige driftsmidler

(Alle tall i 1000)

	Kjøretøy/ anl.mask.	Inventar/ utstyr	Maskiner	Bygninger	Ledninger/ dammer	Sum
	Anskaffelseskost 1.1.2013	10 204	4 387	172 845	197 344	117 893
Tilgang driftsmidler	2 931	-	10 940	94 018	5 106	112 995
Avgang driftsmidler	125					
Anskaffelseskost 31.12.2013	13 010	4 387	183 785	291 362	122 999	615 543
Akkumulerte avskrivninger	8 930	4 093	141 225	76 028	24 975	255 251
Balanseført verdi pr. 31.12.2013	4 080	294	42 560	215 334	98 024	360 292
Avskrivninger 2013	904	79	5 450	7 040	2 168	15 641

Varige driftsmidler avskrives lineært over den antatte økonomiske levetiden for de enkelte driftsmidlene.

Følgende økonomiske levetider er benyttet

- * Bygninger og annen fasteiendom 10-80 år
- * Biler og maskiner 7-20 år
- * Inventar og kontormaskiner 5-15 år
- * Tomter, utearealer 0 år

Spesifikasjon av anlegg under oppførelse Navn	Prosjekt	Avd.	Totalt	Budsjett
			UB 1130	ramme
Ferdigstill. 2. etg. admin.bygg	5004	35	45	2 000
Utskifting I/O og oppgradering PLS RA	5121	11	769	2 000
Nytt prosessstyringssystem RA	5130	11	1 400	5 500
Tilstandskontroll og vedlikehold avløpsledninger RA	5131	11	598	3 000
Ny Sellebakk pumpestasjon	5132	11	236	7 000
Rehab styringssystem kontrollrom FA/RA	5229	12	2 663	6 500
FREVAR øst (deponi 6)	5305	13	2 221	5 000
Råvannsforsyning Eidet - Rostadneset	5418	14	876	15 000
Nytt prosessstyringssystem VA	5419	14	1 178	3 000
Rør gjennom Borredalsvannet	5420	14	57	10 000
Gjennvinning første filtrat vannverket	5422	14	51	2 500
Ny vekt	5601	36	237	1 000
Hybridv armepumpe	5803	38	250	500
Summer			10 581	63 000

Note 2 Avsetninger og forpliktelser

(Alle tall i 1000)

Andre avsetninger for forpliktelser består av: 2013 2012

Regnskapsmessig frie avsetninger:

Utsatt inntekt knyttet til avsluttet deponi	271	400
Utsatt inntekt knyttet til igangværende deponi	5 739	4 922
Utsatt inntekt knyttet til usikkerhet vedr. avgifter	6 487	5 370
Omstillings- og omsstrukturingsfond	14 312	14 646
Utsatt inntekt påbegynt prosjekt	7 753	8 820
Utsatt inntekt knyttet til andre forpliktelser	16 424	18 605

Regnskapsmessig bundne avsetninger:

Bundne selvkostfonds iht. avgiftsområder	1 011	697
Sum	51 997	53 460

Utsatt inntekt er en måte å periodisere regnskapet på. Dersom man mottar inntekter et år, men forventer at hele eller deler av de tilhørende kostnadene kommer et senere år, kan man utsette inntektsføring av hele eller deler av beløpet for å sikre regnskapsføring i samme år.

Det er fortsatt generell usikkerhet i forhold til sluttbehandlingsavgift på avfall til deponi og deponirelatert behandling. Det er forskjell på tolkning av hva som er avgiftsbelagte masser, og andre aktører i bransjen har opplevd å få betydelige etterkrav. Det avsettes derfor i henhold til tidligere praksis. Stadig endrede rammebetingelser innenfor avfallsmarkedet gjør det sannsynlig at både avfallshåndteringen (AH) og energigjenvinningsanlegget (FA) må påregne kostnader til omstilling av driften. AH må forholde seg til vedtatt deponiforbud fra 2009, og FA opplever usikkerhet rundt dagens energiavsetning som kan medføre behov for rask omstilling av drift og energiproduksjon. AH har satt av kr 2,3 mill. og FA kr 12 mill. til omstrukturingskostnader.

Utsatt inntekt knyttet til andre forpliktelser omfatter bl.a. avsatte midler til riving av sykehusforbrenningsanlegget (SYFA) på kr 2,7 mill. I tillegg kommer bl.a. periodisering av engangsinnestekt på kr. 5 mill fra Bio-EI Fredrikstad AS, avsetning til sigevanns- og deponigassrør i aktiv fylling på kr 5,6 mill.

Se også note 13 vedrørende bundne selvkostfonds.

Note 3 Langsiktig gjeld

Langsiktig gjeld med forfall senere enn 5 år

	2013	2012
Obligasjonslån	-	-
Gjeld til kredittinstitusjoner	240 493	180 838
Sum	240 493	180 838

Spesifikasjon av lånekapital

Låneinstitusjon	Saldo 31.12.12	Avdrag 2013	Renter 2013	Saldo 31.12.13	Gj.sn. Rentesats
Norges Kommunalbank					
	54 060	3 180	1 096	50 880	2,09 %
	11 900	1 400	244	10 500	2,18 %
	39 000	2 000	1 146	37 000	3,02 %
	61 523	3 155	1 233	58 368	2,06 %
	166 483	9 735	3 719	156 748	2,30 %
Kommunekreditt Norge					
	4 673	1 558	133	3 115	3,40 %
	14 355	1 305	435	13 050	3,18 %
		425	225	33 575	2,10 %
			274	34 000	2,59 %
	19 028	3 288	1 067	83 740	2,52 %
Sum tot Lånekap.	185 511	13 023	4 786	240 488	2,38 %

Note 4 Pensjoner

Selskapet har en usikret pensjonsordning i form av tariffestet avtalefestet førtidspensjonsordning (AFP) innen KLP. Denne forpliktelsen omfatter 74 aktive.

Ved beregningen er følgende forutsetninger lagt til grunn:

	2013	2012
Årlig avkastning	4,40 %	3,60 %
Diskonteringsrente	4,10 %	4,20 %
Lønnsvekst	3,75 %	3,25 %
G-regulering	3,50 %	3,00 %
Forventet frivillig avgang:		
Under 20 år	20 %	
20-23 år	8 %	
24-25 år	6 %	
26-30 år	6 %	Med fradrag av 0,4% for hvert år over 25 år
31-45 år	4 %	Med fradrag av 0,2% for hvert år over 30 år
46-50 år	1 %	Med fradrag av 0,1% for hvert år over 45 år
over 50 år	0 %	

Forventet uttaksandel:

62 år	25 %
63 år	35 %
64 år	41 %
65 år	55 %
66 år	65 %

Pensjonsforpliktelse 31.12

	2013	2012
Beregnete pensjonsforpliktelser	10 156	8 720
Balanseført pr 31.12	10 156	8 720

Spesifikasjon av pensjonskostnader:

Årets pensjonsopptjening	1 436	1 041
Pensjonskostnad	1 436	1 041

Note 5 Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm.

(Alle tall i 1000)

Lønnskostnader	2013	2012
Lønninger	43 314	39 948
Arbeidsgiveravgift	7 087	6 760
Pensjonskostnader *	6 978	7 796
Andre ytelser	951	983
Sum	58 330	55 487

Gjennomsnittlig antall ansatte i løpet av regnskapsåret har vært 74 ansatte.

Ytelser til ledende personer	2013	2012
Daglig leder Lønn	959	943
Annen godtgjørelse	135	107
Styret Lønn	146	202
Annen godtgjørelse	216	148
Revisor	2013	2012
Revisjonshonorar utgjorde:	106	102

Note 6 Miljøforpliktelser

Selskapets drift er underlagt konsesjonsvilkår mhp:

- Drift av forbrenningsanlegg, avfallsbehandling
- Avløpsrensing
- Drikkevannsforskrifter

I tillegg følger selskapet bestemmelsene i internkontrollforskriften, og er sertifisert etter miljøstandard ISO-14001. Jfr. øvrig omtale i årsrapporten.

Note 7 Finansielle anleggsmidler

Finansielle anleggsmidler består av andeler i NORVAR med kr 1.000,-, aksjer i Fredrikstad Fjernvarme AS med kr 13.710.000,-, aksjer i Fredrikstad Biogass AS med kr 50.000,- og aksjer i Østfold Gjenvinning AS med kr 340.000,-.

Note 8 Bundne midler

Av foretakets bankinnskudd er kr 2.344.461,41 bundne skattetreksmidler. Av foretakets avsetninger er kr 1.010.864,44 bundne selvkostfonds.

Note 9 Spesifisering av salg

(Alle tall i 1000)

Fordeling salgsinntekter 2013

Avdeling	Brutto Salgsinnt.	Utsatt innt.*	Netto Salgsinnt.
Laboratoriet	0	0	0
IKT	0	0	0
Administrasjon	22	0	22
Vekta	0	0	0
Avløpsrenseanlegg	32 280	0	32 280
Forbrenningsanlegg	74 984	-1 930	76 914
Avfallshåndtering	40 990	1 848	39 142
Vannverket	27 322	0	27 322
Forr.område avløp	4 568		4 568
Totale salgsinntekter	180 166	-82	180 248

*Jfr. note 2 vedrørende avsetninger og forpliktelser

Note 10 Fordringer og gjeld til eierkommunen

(Alle tall i 1000)

	2013	2012
Fordringer	kr 8 073	kr 7 731
Gjeld	kr 165	kr 162

Note 11 Endring av egenkapitalen

(Alle tall i 1000)

Oversikt EK 2013

Konto	Navn	IB 2013	Res.disp. 2012	Resultat 2013	UB 2013
2050	EK FA	-78 701	7 821		-70 879
2051	EK RA	-65 969	246		-65 723
2052	EK VA	-30 195	113		-30 083
2053	EK AH	-13 441	800		-12 641
	Sum	-188 306	8 980		-179 326
	Resultat FA	-4 470	4 470	4 521	4 521
	næring AH	-4 747	4 747	-7 516	-7 516
	VA	-165	165	-221	-221
	Forretn.	-538	538	4 210	4 210
	dr. avløp	-	-	-	-
		-9 920	9 920	994	994
	Sum egenkapita	-198 226	18 900	994	-178 332

Note 12 Selvkostavregning Fredrikstad kommune

(Alle tall i 1000)

Avregning for 2013	Vann	Avløp	Renovasjon	Totalt
Kapitalkostnader	5 285	4 792	1 227	11 304
Personalkostnader	5 137	8 305	7 445	20 888
Driftskostnader	15 047	20 736	13 170	48 953
Totalt	25 469	33 834	21 842	81 146
Selvkost FK	25 469	33 834	21 843	81 145
Innbetalt i året	26 133	32 279	19 322	77 735
Innbet. andre	0	0	3 706	3 706
Tot inntekter	26 133	32 279	23 028	81 441
Oppgjør 2013	665	-1 555	1 186	295

Note 13 Oversikt selvkostfonds

(Alle tall i 1000)

Selvkostfond pr avgiftsområde

	IB 2013	2013	UB 2013
		Renter	Avregning
Renovasjon	-382	-10	-1 186
Vann	-316	-8	-665
Avløp	1	0	1 555
	-697	-18	-295
			-1 011

Ved årets slutt har foretaket negativt selvkostfond på avløp. FREVAR KF er en del av Fredrikstad kommune, og kommunen som helhet har ikke negativt selvkostfond. Det vil bli tilført midler fra Fredrikstad kommune slik at foretakets selvkostfond vil komme i balanse i 2014.

Note 14 Oversikt over finansiering av nyanskaffelser

(Alle tall i 1000)

Anl.nr.	Navn	Avd.	2013	Egenfin.	Lån	Drift
121	VW Touran	6	-85			-85
127	Passat 150 Ecofuel	6	502			502
522	Avløpsledning Råbekken	11	-226	-226		
600	Innløpsrist RA	11	238			238
601	Omrørere RA	11	109			109
128	Caddy FA	12	194			194
129	Caddy Maxi FA	12	217			217
498	Nytt gulv verkstad FA	12	86			86
499	Nytt spjeld FA	12	367			367
602	Ristdele FA	12	4 247	4 247		
603	Matevannstank FA	12	1 259		1 259	
114	Ny gravemaskin	13	-40		-40	
130	Caterpillar 323EL	13	1 695		1 695	
131	Ny vaktbil Caddy VA	14	323			323
526	Rør Rostadn. - Rostad	14	5 332		5 332	
604	Schredder BA	38	5 000		5 000	
700	Biogassanlegg	38	93 566		93 566	
399	Slangepumpe avd 38	38	86			86
Sum			112 869	4 021	106 812	2 036

Note 15 Forestående rettssak

Foretaket engasjerte i 2012 advokat for å bistå i prosess med å kreve dispensasjon fra plikten om å betale sluttbehandlingsavgift for avfall til energigjenvinning.

Dispensasjon er innvilget for perioden mars til oktober i 2010, da avgiften ble fjernet. Saken gjelder nå dispensasjon med tilbakevirkende kraft, tilbake til innføringen av avgiften i 1999.

Styret har vedtatt å stevne staten ved finansdepartementet, for å kreve omgjøring av tidligere vedtak.

Foretaket har vunnet saken mot staten i Fredrikstad tingrett, og det foregår nå en ankesak fra FREVAR sin side vedrørende statens oversittelse av ankefrist på tingrettsdommen.

Kontantstrømoppstilling

	Note	2013	2012
<i>Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter</i>			
Resultat		-994 131	9 920 165
Endring i varelager		3 279 121	-1 349 115
Endring i leverandørgjeld		6 090 112	5 067 337
Endring i andre tidsavgrensingsposter		-1 044 089	-10 309 764
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		24 375 799	15 251 728
<i>Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter</i>			
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler		125 234	-
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler		-51 407 956	-72 606 005
<i>Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter</i>			
Innbetalinger ved opptak av ny langsiktig gjeld		68 000 000	103 100 000
Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld		-13 022 938	-10 020 438
Utbetalinger av konsernbidrag		-18 900 000	-18 900 000
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		36 077 062	72 600 211
Netto kontantstrøm for perioden		9 170 139	15 245 934
Kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse		90 006 029	74 760 097
Kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt		99 176 168	90 006 031
<i>Denne består av:</i>			
Bankinnskudd m.v.	note 8	99 176 169	90 006 029
		-1	2

Østfold kommunerevisjon IKS

Interkommunal revisjonsordning for kommuner i Østfold
Org.nr. 987 952 423

Til bystyret i Fredrikstad kommune

REVISORS BERETNING

Uttalelse om særregnskapet

Vi har revidert særregnskapet for FREVAR KF som viser et underskudd på kr 994 131. Særregnskapet består av balanse per 31. desember 2013, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for særregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide særregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i kommuneloven, forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et særregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette særregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at særregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i særregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at særregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for foretakets utarbeidelse av et særregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foretakets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av særregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er særregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til FREVAR KF per 31. desember 2013, og av resultater, endringer i egenkapitalen og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i kommuneloven, forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon om særbudsjett

Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for særregnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i særregnskapet stemmer med regulert særbudsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om særregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med særregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE)3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

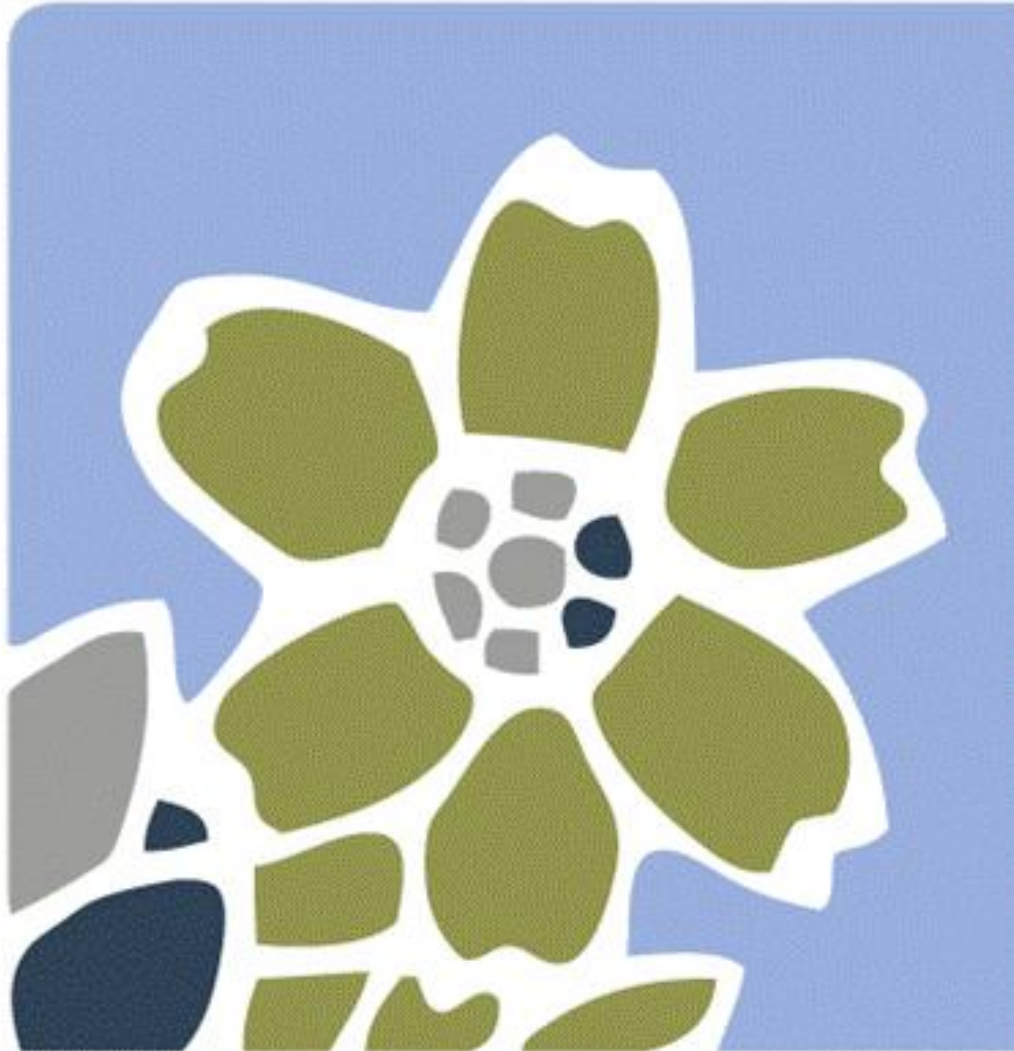
Fredrikstad, 4.3.2014

Einar Gundersen

Oppdragsansvarlig revisor

FREVAR KF har vært sertifisert siden nov. 2000

FREVAR KF Æ Fredrikstad vann, avløp og renovasjonsforetak
Postboks 1430, 1602 Fredrikstad
Habornveien 61, 1630 Gml. Fredrikstad

Tlf.: 69 35 73 00 www.FREVAR.no

Design og trykk: AKRS og RESA

Vedtatt av bystyret 19.06.2014